

ФУНДАТОРАМ АЛЬМА-МАТЕР —

Урочистості з нагоди 210-ліття заснування Волинської гімназії в Кременці та 250-річчя від дня народження її фундатора Тадеуша Чацького були підготовлені та проведені зусиллями і з участю науково-педагогічних працівників Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, Київського національного університету ім.Тараса Шевченка, Житомирського державного університету ім. Івана Франка і Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині (Республіка Польща). До святкових заходів долучилися представники Варшавського університету, Пултуської гуманітарної академії ім. Александра Гейштора, Університету Яна Кохановського в Кельцах, Краківської єзуїтської академії, Поморської академії в Слупську, Краківського університету ім.Комісії Едукації Народової, Університету Марії Склодовської-Кюрі в Любліні, Інституту мистецтв Польської Академії Наук, Музею Незалежності у Варшаві (Республіка Польща), Уманського державного педагогічного університету ім.Павла Тичини, Дрогобицького державного педагогічного університету ім.Івана Франка.

Ювілейні дійства розпочалися урочистою ходою викладачів і студентів академії, гостей, представників громадськості міста з нагоди відзначення 210-ліття заснування Тадеушем Чацьким і Гуго Коллонтаєм Волинської гімназії в Кременці. Тематично структурована і змістовно оформлена колона пройшла від пам'ятника Тарасові Шевченку в міському парку Кременця до місця відкриття пам'ятника Тадеушу Чацькому на території академії. Перед відкриттям пам'ятника до присутніх звернулися ректор академії, професор Афанасій Ломакович і Генеральний Консул Республіки Польща в Луцьку Беата Бжичви. Почесне право відкрити пам'ятник було надане Беаті Бжичви, Афанасію Ломаковичу, голові Тернопільської обласної ради Василю Хомінцю та голові Тернопільської облдержадміністрації Степану Барні. У процесі спільного богослужіння пам'ятник освятили настоятель Собору Преображення Господнього, протоієрей Володимир Буграк і настоятель парафії святого Станіслава, отець Лукаш Грохля. Окрім цього, на фасаді будинку, в якому жив Тадеуш Чацький у роки заснування і керівництва гімназією, встановлено меморіальну дошку, а в читальному залі заснованої ним бібліотеки — його бюст.

Змістовим ядром ювілейних дійств стала Міжнародна наукова конференція "Волинські Атини: трансформації між історією і сучасністю". Її відкрив ректор академії, почесний академік Академії наук вищої школи НАПН України, професор Афанасій Ломакович. З вітальним словом до учасників конференції звернувся голова Польського історичного товариства, професор Торунського Університету Кшиштоф Мікульський. Пленарне засідання розпочалося доповіддю ректора академії, професора Афанасія Ломаковича "Становлення Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка як закономірний етап трансформації вищої школи на Волині". Оригінальне аналітичне дослідження "Кременецькі ювілейні дати 2004 — 2015 років" озвучив декан гуманітарного факультету Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині, професор Анджей Шмит. Він же презентував фундаментальне наукове видання односторонньої з тематикою конференції назви, де представлені 69 аналітичних статей 46 українських і 23 польських науковців, присвячених становленню та розвитку системи освіти на Волині, насамперед у Кременці як важливого осередку культурно-освітніх процесів у Волинському краї. Завідувач кафедри теорії та історії світової літератури Інституту літератури і журналістики Житомирського держуніверситету ім. Івана Франка, професор Володимир Єршов висвітлив тему "Кременецька школа польських літераторів Правобережної України доби романтизму: інтенції

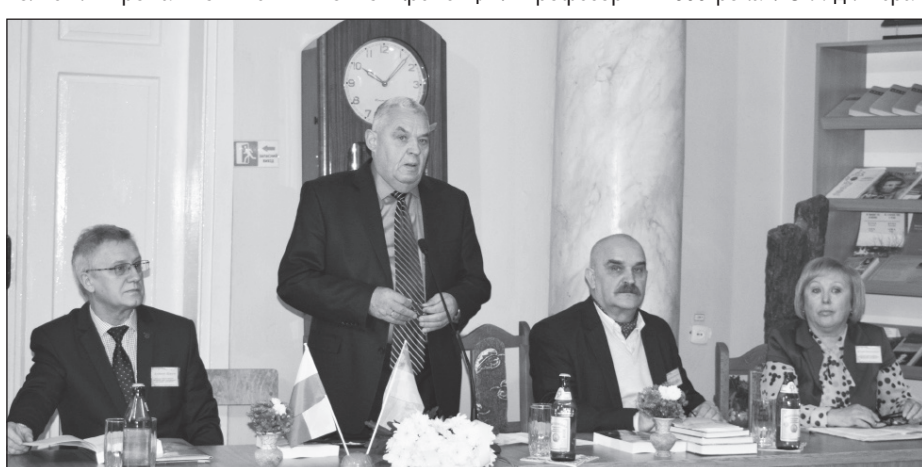
і націоцентризм". Програма пленарного засідання включала доповідь його колеги, завідувача кафедри спеціальних історичних дисциплін і правознавства, професора Івана Ярмошика "Історичні погляди Гуго Коллонтая (1750 — 1812)". Цією ж програмою передбачене спеціальне повідомлення "Учнівська уніформа у Волинській гімназії та ліцеї в Кременці", підготовлене науковцем Інституту мистецтв Польської Академії Наук у Варшаві Уршулею Маковською. Завершувалася про-

грама пленарного засідання інформативною доповіддю доцента кафедри Давньої та Нової історії України Київського НУ ім.Тараса Шевченка Віктора Короткого "Київський хлопоман Володимир Антонович".

Після пленарного засідання конференції науковці України та Польщі працювали в трьох тематичних напря-

мах. Один із них — "Передумови становлення вищої освіти на історичній Волині України наприкінці XVIII — початку XIX століття" — презентували 4 польських і 7 українських доповідачів. Представник Краківської єзуїтської академії Анна Круліковська обрала тему "Єзуїтські вчителі в Кременці в часи Комісії Едукації Народової", яку продовжили її колеги Анджей Павел Б'єш повідомленням "Учительські кадри єзуїтських шкіл у Кременці (1711 — 1773 рр.)" та Моніка Станкевич-Копець — аналітичною розвідкою "Неромантичний Кременець. Чому польський романтизм не вийшов з Кременця". Професор

Пултуської гуманітарної академії ім. Александра Гейштора Радослав Лоло інформував про "Єзуїтський колегіум на Волині в другій половині XVIII століття". Українські дослідники озвучили теми "Система освіти XVIII — початку XIX століття на сторінках періодики Волинської губернії" (Оксана Біла, Житомирський ДУ ім. Івана Франка), "Роль дерев'яної архітектури у формуванні культурно-естетичного середовища Кременця в XIX столітті" (Олександра Панфілова, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Кременець у спогадах родини Фелінських" (Вікторія Білявська, Житомирський ДУ ім. Івана Франка). Змістове наповнення цього тематичного напрямку збагатили дослідження, запропоновані проректором Житомирського ДУ ім. Івана Франка, професором Наталією Сейко ("Суб'єктні характеристики доброчинності початку XIX століття: досвід Кременецького ліцею") та групою науковців цього ж навчального закладу: Олександром Дубасенюк і Оленою Антоною ("Становлення і розвиток університетів Центрально-Східної Європи як культурно-освітніх і наукових осередків регіону"), Наталією Мирончук ("Специфіка змісту педагогічної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах першої половини XIX століття") та Юлією Березюк ("З історії виникнення перших підручників в Україні").

Тематичний напрям "Волинська гімназія (ліцей) — новаторські навчальні заклади першої третини XIX століття у Центрально-Східній Європі з європейськими освітніми, науковими, культурно-мистецькими традиціями" привернув увагу більшої частини учасників конференції. Тут власні наукові розробки запропонували 12 польських і 16 українських фахівців. Прозвучали декілька дискусійно гострих і полемічно акцентованих доповідей, що засвідчило про серйозне фахово-аналітичне заглиблення у проблематику: "Тадеуш Чацький і Гуго Коллонтай. Колізії співпраці при створенні Волинської гімназії у Кременці" (Єва Дановська, Університет Яна Кохановського в Кельцах), "Національні чи неморальні? Волинська гімназія і ліцей відносно театру" (Ярослав Коморовський, Інститут мистецтв Польської Академії Наук), "Шкільна фотомайстерня Кременецького ліцею як кузня документальної і художньої фотографії" (Регіна Мадей-Янічек, Музей Незалежності у Варшаві), "Життя шкільної молоді в кременецькому часописі "Наш обрій" (1925 — 1939 рр.)" (Рената Бернарж-Шибек, Університет Марії Склодовської-Кюрі в Любліні), "Варшавські

кременчани" (Анна Мілевська-Млинік, Музей Незалежності у Варшаві), "Кременчани над Темзою" (Барбара Криштопа-Чупринська, Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині).

Новизною, актуальністю і гостротою викладу відзначалися доповіді українських науковців: "Історичний аналіз методів і форм соціально-педагогічної підтримки учнів Волинської гімназії" (Світлана Коляденко, Житомирський ДУ ім. Івана Франка), "Діяльність Тадеуша Чацького — подвижника освітніх процесів на Волині. За матеріалами "Волинських єпархіальних відомостей" (Галина Сеньківська, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Постать Тадеуша Чацького його роль у розвитку освітньої діяльності та духовної культури на Волині" (Олександр Дем'янчук, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Музично-естетичне виховання у Волинській гімназії та ліцеї в 1805 — 1833 рр." (Оксана Легкун, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка).

Оригінальністю методики та специфікою тематики характеризувалися дослідження науковців обох країн: "Тадеуш Чацький і його роль у розвитку освіти на Правобережній Україні" (Петро Даниляк, Київ), "Роль Тадеуша Чацького у формуванні еліти Волині" (Ірина Скакальська, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Роль шкільних зборів у концепції та діяльності Гуго Коллонтая та його внесок у створення колекцій Волинської гімназії" (Катаржина Бучек, Варшавський університет), "До джерел про історичне місце Тадеуша Чацького у фондах Кременецького краєзнавчого музею" (Олександр Соловей, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Наполеон Серавський та його опис Кременця" (Норберт Каспарек, Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині), "Кременецький ліцей в учнівських спогадах" (Беата Топей-Стемпінська, Краківська єзуїтська академія), "Педагоги-іноземці — кадровий потенціал Волинської гімназії" (Ірина Комінярська, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Кременчани — вчителі середніх шкіл Польського Королівства в 1833 — 1873 роках" (Єва Куля, Університет Яна Кохановського в Кельцах), "Науково-методичне забезпечення навчального процесу в Кременецькій гімназії та ліцеї в 1805 — 1833 роках. Огляд літератури та власні дослідження" (Василь

Василюк, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Кременецький ліцей як польсько-український народний університет в 1932 — 1939 рр." (Томаш Малішевський, Поморська академія в Слупську), "Музично-поетична творчість Тимка Падурри в контексті польсько-українських культурних традицій 30 — 60 рр. XIX століття" (Оксана Дедю, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Генріх Жевуський на тлі (анти) кременецької полеміки" (Юліана Кацемба (Житомирський ДУ ім. Івана Франка).

Були представлені повідомлення, що стосувалися життєтворчості і науково-педагогічної діяльності одного зі співпрацівників Тадеуша Чацького — Віллібальда Бессера: "Віллібальд Бессер на Волині" (Оксана Галаган, Ілона Михалюк, Ольга Дух, Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка), "Визначення ознак креативності особистості В.Бессера на основі біографічного методу" (Віта Павленко, Житомир).

Сказали своє слово і представники загальноосвітньої школи: вчитель історії Дубенської ЗОШ № 1 Рівненської

області Наталія Якубовська виступила з доповіддю "Дубно і Тадеуш Чацький", а директор Львівського технологічного ліцею Василь Пострільоний запропонував дослідження "Тадеуш Чацький і Львів".

Завершував проблематику наукової конференції глобальний теоретичний напрям "Трансформації становлення вищої школи у Центрально-Східній Європі: від історії до сьогодення". Майже два десятки українських і польських аналітиків оприлюднили різноекторні дослідження в аспектах становлення, розвитку, сучасного стану і перспектив вищої освіти на теренах Центрально-Східної Європи. Комплексний аналіз тематичної проблематики запропонувала проректор з наукової роботи нашої академії, доктор педагогічних наук, професор Валентина Бенера у доповіді "Імперативи розвитку вищої освіти: дискурс історії та сьогодення", своєрідним продовженням і доповненням якої став аналітичний матеріал кандидата педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки Житомирського ДУ ім. Івана Франка Ольги Власенко "Становлення вищої школи у Центрально-Східній Європі: від минулого до сучасності".